

AU 2007-01-08
Styrelsen 2007-01-15

LOs yttrande över promemorian "Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken"

Förslagen i den remitterade promemorian är omfattande och på två områden: aktiv arbetsmarknadspolitik inklusive arbetsförmedling, samt inkomsttrygghet, det vill säga arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd. Deras ikraftträdande föreslås till den 1 juli 2007. De huvudsakliga förslagen i promemorian är:

Aktiv arbetsmarknadspolitik och arbetsförmedling

- Det arbetsmarknadspolitiska paraplyprogrammet aktivitetsgarantin avskaffas och ersätts med en jobb- och utvecklingsgaranti.
- Övergångsregler föreslås som innebär att den som anvisats till program inom aktivitetsgarantin bör fortsätta i detta program till det är slut. Därefter bör personen anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin om han/hon inte lyckats erhålla arbete.
- Jobb- och utvecklingsgarantin bör kunna gälla för alla som förbrukat 300 eller 450 ersättningsdagar (den längre perioden för föräldrar med barn under 18 år) i arbetslöshetsförsäkringen och inte genom arbete kvalificerat sig för ny ersättningsperiod.
- Jobb- och utvecklingsgarantin bör även kunna gälla för alla utan rätt till arbetslöshetsersättning, men som varit arbetslösa eller deltagit i arbetsmarknadspolitiskt program sammanhängande i minst 18 månader.
- Deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin bör berättiga till aktivitetsstöd. Stödet skall motsvara 65 procent av tidigare dagsförtjänst för dem som tidigare uppburit arbetslöshetsersättning, dock med minst grundbeloppet om f n 320 kronor.
- För de som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin men som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning, lämnas aktivitetsstöd med f n 223 kronor per dag.
- Deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin med reguljärt arbete bör anses vara arbetstagare, liksom tidigare var fallet i aktivitetsgarantin.
- I jobb- och utvecklingsgarantin bör ingå individuellt utformade åtgärder som syftar till att så snabbt som möjligt få deltagarna i arbete.
- Det exakta innehållet i denna garanti bör regeringen utforma under våren 2007. Den närmare utformningen bör ske med utgångspunkt för vilka resurser som kan tillföras utgiftsområdet utifrån det statsfinansiella utrymmet. Regeringen bör därför återkomma omkring de ekonomiska konsekvenserna av reformen i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2007.
- Lag 1976:157 om skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen föreslås avskaffas.

Inkomsttrygghet

- Deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin bör berättiga till ersättning med aktivitetsstöd motsvarande 65 procent av tidigare dagsförtjänst.
- Arbetslöshetsersättning skall lämnas under längst 300 dagar. För den som dag 300 är förälder till barn under 18 år skall dock ersättning lämnas under längst 450 dagar. Dagens möjlighet till förlängning av ersättningsperioden från längst 300 till längst 600 dagar avskaffas.
- Samordning bör ske så att en sökande som har beviljats arbetslöshetsersättning högst får 300 eller 450 ersättningsdagar, under vilka han eller hon antingen aktivt söker arbete med arbetslöshetsersättning eller deltar i arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd.
- Rätten för en sökande att under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet tas bort.
- Tid i arbetsmarknadspolitiskt program, förutom tid med särskilt anställningsstöd, skall inte längre räknas som överhoppningsbar tid i ramtiden för arbetsvillkoret.
- Den som uppfyller arbetsvillkoret, i arbetslöshetsförsäkringen, under pågående ersättningsperiod får 65 procent av tidigare dagpenninggrundande inkomst om det är förmånligare än den nya dagpenningen. Denna regel får tillämpas för högst två ersättningsperioder som följer på en tidigare period.
- Den deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som uppfyller arbetsvillkoret får lika stor dagpenning som vad som tidigare lämnades som aktivitetsstöd om det är förmånligare än den nya dagpenningen och om arbetsvillkoret är uppfyllt med lika mycket arbete som det tidigare arbetsutbudet. Den dagpenning som grundas på aktivitetsstödet sänks inte efter 200 dagar.
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs av en arbetssökande för att han/hon ska anses aktivt söka lämpligt arbete.
- För att ett arbete ska ses som bisyssla i arbetslöshetsförsäkringens mening ska arbetet ha utförts under minst tolv månader före arbetslöshetens inträde vid sidan av ett heltidsarbete.
- Näringsdepartementet överväger att föreslå att det på varje arbetsförmedling utses en ansvarig person för ärenden som rör efterlevnaden av villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning.

LOs ståndpunkter

1. Det arbetsmarknadspolitiska sammanhanget 2007

Arbetslinjen

LOs grundsyn är att arbetslinjens syfte är att rusta människor för att de ska kunna delta i arbetslivet och väl kunna möta de krav som kontinuerligt ställs där. LO anser att arbetssökande ska ha rätt till aktiva insatser tidigt och att dessa ska hålla hög kvalitet. Därmed får alla en möjlighet att ta de arbeten som växer fram. Arbetslinjen går ut på att ta till vara

varje människas hela vilja och förmåga att arbeta hellre än att enbart ge kontantstöd till dem som inte själva finner sin plats på arbetsmarknaden. Arbetslinjen måste omfatta alla som riskerar att slås ut från arbetsmarknaden.

Arbetslinjen är enligt LOs syn också en kompetenslinje, grundad på tanken att fler än en chans till utbildning under livet är en god investering både för samhälle och för individ. Både utbildnings- och arbetsmarknadspolitik bör därför utformas så att de väl bidrar till arbetslinjen.

Alliansregeringen har under hösten 2006 beslutat om en omläggning av den aktiva arbetsmarknadspolitikerna med kraftigt minskade resurser som bland annat innebär att utbildningsinsatserna dras ner. Det är sannolikt att arbetsmarknadspolitikerna i högre grad än hittills kommer att handla om att ge arbetslösa korta jobbträningsskurser, samt lära ut CV-utformning och karriärplanering.

LO anser att både krav och rättigheter ska ingå i arbetsmarknadspolitikerna. Både på myndighet och enskild ska ställas krav att leva upp till. Sanktioner ska tillämpas och aktiva program kan och bör användas som en metod att kontrollera arbetsviljan. Det måste dock råda god balans mellan rättigheter och skyldigheter i arbetslinjen. Kvaliteten och räckvidden i de aktiva programmen måste hållas hög för att balansen ska kunna sägas vara god. Detta kräver tillräckliga finansiella resurser.

Det är viktigt för balansen mellan krav och rättigheter i arbetslinjen att individen fortsatt har rätt att säga nej till arbeten som han eller hon anvisas till i arbetsmarknadspolitikerna under vissa tydliga förutsättningar och att detta är reglerat. Idag räknas enligt lagen arbete enbart som "lämpligt" om det bland annat har anställningsförmåner förenliga med de förmåner som arbetstagare får som är anställda enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, är skäligen i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får vid jämförbara företag. Enligt LOs syn är detta en korrekt reglering.

Besparingar

Alliansregeringen sänker under kommande år inkomst- och andra skatter med en fördelningsprofil som missgynnar LO-förbundens medlemmar. En stor del av besparingarna ska tas ut inom arbetsmarknadspolitikerna med allvarliga konsekvenser för de arbetslösa, och särskilt för långtidsarbetslösa, sjukskrivna och övriga som har stort behov av att med statligt stöd rustas för att kunna återvända till arbetsmarknaden.

Budgeten för arbetsmarknadspolitikerna ska på utgiftssidan (utgiftsområde 13) minska från den i vårbudgeten 2006 beräknade nivån om 71,9 miljarder kronor för år 2007, till den i budgetpropositionen för 2007 anslagna nivån om 62,5 miljarder kronor. Sammantaget handlar nedskärningarna inom utgiftsområde 13 samt besparingarna i skattekrediteringar för arbetsmarknadspolitik om ca 13 miljarder kronor enbart under 2007.

Inom den aktiva arbetsmarknadspolitikerna minskas AMS förvaltningsanslag. Men den största nedskärningen ligger på de aktiva programmen, samt på skattekrediteringar för anställningsstöden och plusjobben med flera program. Den kraftiga och snabba nedskärningen av programplatser under 2007, från 138 000 i genomsnitt per månad 2006 till 90 000 i genomsnitt 2007, kommer att drabba många arbetsökande negativt och försvaga deras möjligheter att återgå i arbete.

- LO anser att de föreslagna nedskärningarna i såväl a-kassan som den aktiva arbetsmarknadspolitiken är oacceptabla. Det är en politik som innebär kraftigt begränsade möjligheter för arbetslösa att få tillgång till utbildningsinsatser och andra kompetenshöjande insatser för att möta de ökande kraven på arbetsmarknaden.
- LO anser att det krävs ökade anslag i statsbudgeten till arbetsmarknadspolitiken.
- LO anser också att en sysselsättningsmarginal bör inrättas under utgiftstaken för att bland annat säkerställa att medel till att skriva in alla med behov i jobb- och utvecklingsgarantin finns tillgängliga även i konjunkurlägen då arbetslösheten ökar. Sysselsättningsmarginalen ska ge utrymme för konjunkturvariationer i utgifter kopplade till arbetsmarknadspolitiken.

Politiskt sammanhang

Avskaffandet av aktivitetsgarantin som föreslås i denna promemoria måste ses i ett politiskt sammanhang där kraftfulla nedskärningar görs i de arbetsmarknadspolitiska programmen med nästan 50 000 platser i månaden i genomsnitt under 2007, samt ytterligare 25 000 platser under 2008. Samtidigt sker under kommande år stora minskningar i den kommunala vuxenutbildningen och nedskärningar i vuxenstudiestödet. Dessutom ska en omfattande reform av de kommunala ungdomsprogrammen samt ungdomsgarantin sjösättas under 2007.

Genomförandet av den nya jobb- och utvecklingsgarantin ska samtidigt ske under den förestående genomgripande förändringen av Arbetsmarknadsverket, vilken ska vara helt genomförd med en ny myndighet på plats den 1 januari 2008. Detta mycket snabba tempo för omställning både av myndighet och program samtidigt, innebär risker för att ett gott innehåll för de arbetslösa inte kan säkerställas i tillräckligt hög grad. Det innebär risker att de nya program som inrättas inte kan ges en god start i ordnade former.

Regeringens omläggningstempo i arbetsmarknadspolitiken måste vidare medge att längre remisstider lämnas än en månad, för att möjliggöra bättre konsekvensanalyser, av hänsyn till de grupper av arbetslösa som påverkas. Den remitterade promemorian som behandlas i detta remissvar har allvarliga brister i analysen av konsekvenserna för det stora antal arbetslösa som idag omfattas av aktivitetsgarantin och i framtiden kommer att omfattas av den nya jobb- och utvecklingsgarantin.

- LO anser att promemorians avsaknad av precisering av syfte, konkret innehåll och antal platser och resurser i den nya jobb- och utvecklingsgarantin försvårar LOs ställningstaganden till förslagen om förändringar rörande aktiv arbetsmarknadspolitik, arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd.

2. Jobb- och utvecklingsgarantin

Aktivitetsgarantin

Aktivitetsgarantin är ett arbetsmarknadspolitiskt paraplyprogram där alla arbetslösa, oavsett försörjning, bör erbjudas heltidsaktivitet senast inom 27 månader efter arbetslöshetens inträde (i tid motsvarande cirka två a-kasseperioder om 300 dagar vardera). En arbetslös kan idag även skrivas in tidigare än så i aktivitetsgarantin om arbetsförmedlingen bedömer att det är lämpligt.

En viktig intention med aktivitetsgarantin är att personer med behov av förstärkt stöd från arbetsförmedlingen ska skrivas in för att effektivt förhindra att de utförsäkras från arbetslöshetsförsäkringen och/eller blir långvarigt arbetslösa. Aktivitetsgarantin avses ge effektivt stöd genom att personerna i den skulle få tillgänglighet till alla de programinstrument som arbetsförmedlingen förfogar över. Till detta utbud av program har senare fogats ett öronmärkt program för aktivitetsgarantin, nämligen det särskilda anställningsstödet.

Idag kan den som deltar i aktivitetsgarantin - eller andra arbetsmarknadspolitiska program - få ersättning i form av aktivitetsstöd, vilket är statlig försörjning på obestämd tid, med krav på deltagande i program reglerade i förordningar.

Brister i omfång

Följande siffror belyser en underinskrivning som råder i den nuvarande aktivitetsgarantin. Den sista januari 2006 fanns det 46 150 personer i aktivitetsgarantin. Samtidigt fanns 16 130 personer som hade varit inskrivna på arbetsförmedlingen i minst 27 månader och stod utanför aktivitetsgarantin. Av dessa var 14 485 personer medlemmar i en a-kassa och 1 645 inte med.

Aktivitetsgarantin skulle alltså i början av 2006 ha behövt öka med 35 procent för att riktlinjerna för vilka som bör erbjudas en plats skulle följas. Ser vi bara till medlemmarna i fackliga a-kassor så skulle 30 procent fler behöva beredas plats i aktivitetsgarantin för att riktlinjen skulle uppnås.

- LO anser att en ny garanti bör säkerställa att alla de som har behov av förstärkt stöd får rätt till heltidsaktiviteter av hög kvalitet. LO anser att det i en ny garanti måste säkerställas hög kvalitet genom en mer generös öronmärkt medelstildelning.

Avskaffande av aktivitetsgarantin och inrättande av ny garanti

Det arbetsmarknadspolitiska paraplyprogrammet aktivitetsgarantin föreslås, av Näringsdepartementet, bli avskaffat och ersättas med en jobb- och utvecklingsgaranti.

Näringsdepartementets huvudskäl till att avskaffa aktivitetsgarantin är att den uppvisat kvalitetsbrister. Näringsdepartementet lägger i sin argumentation stor vikt vid den nya jobb- och utvecklingsgarantis kontrollerande funktion.

LO uppfattar det som att Näringsdepartementets huvudskäl till förslaget om en jobb- och utvecklingsgaranti är att de arbets sökande bättre ska kunna kontrolleras om de står till arbetsmarknadens förfogande.

- LO menar att det viktigaste skälet till att inrätta en ny garanti måste vara att rusta individer för att de ska kunna delta i arbetsmarknaden. Den viktigaste utgångspunkten för en ny garanti är därmed att dessa personer har behov av ett förstärkt stöd i arbetsmarknadspolitiken.
- LO vill ha en garanti om aktiv arbetsmarknadspolitik och försörjning i form av aktivitetsstöd för alla som riskerar att utförsäkras från arbetslöshetsförsäkringen, eller har varit arbetslösa i 14 månader.

- LO anser att denna garanti ska tillföras resurser så att hög kvalitet kan säkerställas och att den ska utformas som en rättighet för de individer som omfattas.

Arbetslösa med rätt till arbetslöshetsersättning ska enligt LOs syn skrivas in i garantin med verkan direkt när de utförsäkras. Andra arbetslösa ska erbjudas en plats i jobb- och utvecklingsgarantin efter 14 månader (motsvarar ungefär en 300 dagars ersättningsperiod i tid) efter arbetslöshetens start.

Deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin och uppbärande av aktivitetsstöd ska inte tidsbegränsas. Utträde ur garantin ska ske när man åter har etablerat sig på arbetsmarknaden, alternativt valt att lämna arbetskraften.

Resurser på utgiftssidan ska anslås inom utgiftsområde 13 så att de täcker en hög kvalitet i aktiva insatser i garantin. Resurser till aktivitetsstöd ska också anslås inom utgiftsområde 13 så att de täcker en utbyggnad av platser i garantin så att alla som har behov av att ingå i den också bereds plats.

Det är viktigt för balansen mellan krav och rättigheter i arbetslinjen, att individen i en jobb- och utvecklingsgaranti fortsatt har rätt att säga nej till anvisat arbete under vissa tydliga förutsättningar och att detta är reglerat. Det är likaså viktigt att anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program omgärdas av reglering.

- LO anser att erbjuden programaktivitet i garantin ska vara på heltid för de arbetsökande som har ett arbetsutbud av denna storlek. För övriga ska aktivitetskravet motsvara deras arbetsutbud.
- Deltidsarbetslösa som tidigare fått arbetslöshetsersättning för sitt överskjutande arbetsutbud ska efter ersättningsperioden om 300 dagar erbjudas möjlighet till aktivitet och aktivitetsstöd i motsvarande omfattning inom garantin. Detta ska gälla oavsett anställningsform, så att alla deltidsarbetslösa ges detta utrymme att delta i garantin och få aktivitetsstöd.
- LO anser att hela panoramat av aktiva programinsatser som finns inom arbetsmarknadspolitiken ska användas i den nya garantin.

Regeringens syfte med jobb- och utvecklingsgarantin Näringsdepartementet menar i promemorian att det i jobb- och utvecklingsgarantin bör ingå individuellt utformade åtgärder som syftar till att så snabbt som möjligt få deltagarna i arbete. I promemorian anges att det exakta innehållet i den nya garantin bör regeringen utforma under våren 2007.

- LO tar inte ställning till regeringens förslag om en jobb- och utvecklingsgaranti på grund av Näringsdepartementets brist på precisering av denna garantis innehåll.
- LO anser att en garanti bör utvecklas i en process där LO får möjlighet att lämna synpunkter på den konkreta utformningen.

Ekonomiskt utrymme för jobb- och utvecklingsgarantin

Den närmare utformningen av garantin bör enligt Näringsdepartementet ske med utgångspunkt för vilka resurser som kan tillföras utgiftsområdet utifrån det statsfinansiella utrymmet. Regeringen avser därför återkomma omkring de ekonomiska konsekvenserna av reformen först i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2007.

LO ser med stor oro på denna markering om resurser, mot bakgrund av de omfattande nedskärningar som redan sker inom arbetsmarknadspolitiken under 2007 och 2008.

- LO anser regeringen i god tid inför den ekonomiska vårpropositionen 2007 bör visa att jobb- och utvecklingsgarantin kommer att anslås tillräckliga resurser för att alla vars ersättningsperioder tar slut ska kunna erbjudas plats och program av hög kvalitet.

3. Misskötsamhet inom jobb- och utvecklingsgarantin

Misskötsamhet inom jobb- och utvecklingsgarantin bör enligt promemorian medföra sanktioner enligt regler jämförbara med dem som gäller vid deltagande i andra arbetsmarknadspolitiska program. I t.ex. aktivitetsgarantin kan misskötsamhet bedömas strängare än i arbetslöshetsförsäkringen.

- LO anser att misskötsamhet inom jobb- och utvecklingsgarantin ska bedömas i enlighet med reglerna för arbetslöshetsförsäkringen.

Det innebär t.ex. att dagpenningen sätts ner med 25 procent i 40 dagar om man avvisar ett erbjudet lämpligt arbete utan godtagbart skäl. Inträffar detta en andra gång så sätts dagpenningen ner med 50 procent och den tredje gången förlorar man rätten till ersättning.

- LO anser också att ett erbjudet arbete ska anses lämpligt för en deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin enligt samma principer som gäller för arbetslösa som uppstår arbetslöshetsersättning.

Ett arbete anses lämpligt bl.a. om anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare får som är anställda enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, är skäliga i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får vid jämförliga företag.

4. Arbetsgivares anmälningsskyldighet om lediga platser till offentliga arbetsförmedlingen avskaffas

LO vill ha en enhetlig statlig arbetsförmedling över hela landet. En nationell arbetsförmedling har bl a fördelar i att vara heltäckande och att kunna ha en nationell databas över jobb.

Lagen om anmälan av lediga platser har dock inte upprätthållits effektivt av statsmakterna. Arbetsförmedlingens marknadsandel för lediga platser har sjunkit och ligger sedan ungefär tio år på en nivå kring 30 procent (Riksrevisionen 2006). Dess andel när det gäller fasta anställningar är dock högre med närmare 50 procent. Platsbanken ams.se har också en bit kvar för att bli väl känd bland arbetsgivarna.

Privata aktörers databaser kommer att bli mindre i storlek och räckvidd och inte att ha samma rikstäckande innehåll som ams.se. De kommer inte heller spänna över sådan bred yrkesmässigt som en nationell platsbank tillhandahållen av statsmakterna kan göra. En högre specialisering och därmed också fragmentering av arbetsmarknaden är det sannolika i en sådan struktur.

Näringsdepartementet framhåller främst positiva aspekter av en sådan struktur som argument för att nu upphäva lagen. En specialiserad struktur med platsbanker bör dock enligt LOs syn enbart komplettera den nationella rikstäckande platsbanken i arbetsförmedlingens regi.

En långtgående specialisering av platsbanker med mindre räckvidd kan göra det svårare att genom den aktiva arbetsmarknadspolitiken säkerställa att individer genomför yrkesbyten i tillräckligt hög grad, så att företag och organisationer ska kunna försörjas med rätt utbildad arbetskraft och matchningen fungera väl. En nationell platsbank har ett samhällsekonomiskt intresse och bör därför upprätthållas av det offentliga.

- LO anser att det är viktigt att arbetsgivare anmäler platser till den offentliga arbetsförmedlingen. Matchningen på arbetsmarknaden underlättas av att normen att anmäla platser upprätthålls och stärks.

Matchningen kan komma att försvagas utan en sammanhållen effektiv platsbank, vilket försämrar arbetsmarknadens funktionssätt och minskar förutsättningarna att nå full sysselsättning. Den geografiska rörligheten av arbetskraft, vilken är svår men central för Sverige, behöver denna typ av rikstäckande instrument för att kunna främjas väl.

En viktig aspekt på behovet av en transparent platsannonsering för bättre matchning är de problem som personer utan relevanta, eller svaga, nätverk i samhället möter för att finna lediga platser. Det är i högsta grad klassrelaterat om arbetslösa har goda nätverk. Dessa problem är vidare väl dokumenterade för personer med utländsk bakgrund och bidrar till svårigheterna att höja deras sysselsättningsgrad. Det kan skapa en försvagad situation för att bekämpa diskriminering på arbetsmarknaden när platser i lägre grad annonseras ut offentligt. Statsmakterna har också utifrån denna synvinkel ett intresse av att upprätthålla och utveckla en offentlig välfungerande platsbank och verka för att den får en högre markandsandel.

Det är enligt LOs syn inte nödvändigt att normen för arbetsgivare att anmäla platser till myndigheten upprätthålls och främjas genom lagstiftning. Det kan även ske genom att AMS mer aktivt söker upp arbetsgivare och vakanser, samt bistår med registrering i högre grad än i nuläget. I en förordning med instruktion till Arbetsmarknadsverket kan detta regleras i syfte att ersätta lagens normativa funktion.

- LO anser att lagen om anmälningsskyldighet om lediga platser kan avskaffas om regeringen i stället utfärdar en instruktion till Arbetsmarknadsverket som tydligt reglerar krav på myndigheten att aktivt söka vakanser för registrering i den offentliga platsbanken genom intensifierade företagskontakter.

5. Inkomsttrygghet

I följande text kommenteras de olika förslag i promemorian som rör arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Underrubrikerna anger förslagen.

Deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin bör berättiga till ersättning med aktivitetsstöd motsvarande 65 procent av tidigare dagsförtjänst.

- LO anser att deltagande i en jobb- och utvecklingsgaranti ska berättiga till ersättning med aktivitetsstöd men att ersättningen bör

motsvara 80 procent av tidigare dagsförtjänst (liksom att ersättningsnivån bör vara så hög under hela ersättningsperioden i arbetslöshetsförsäkringen) i de fall garantin inte innebär anställning med lön.

Promemorian anger inte någon tydlig tidsgräns för jobb- och utvecklingsgarantin och därmed inte heller för hur länge en person kan uppbära aktivitetsstöd som sin försörjning.

- LO anser att rätten till aktivitetsstöd inte ska tidsbegränsas i jobb- och utvecklingsgarantin.

Arbetslöshetsersättning under längst 300/450 dagar, samordnat med tid i program med aktivitetsstöd, därefter jobb- och utvecklingsgaranti.

Efter cirka 14 månaders arbetslöshet, har man varit borta från den reguljära arbetsmarknaden under lång tid. Dessa arbetslösa personer har behov av en garanti om förstärkt stöd från arbetsförmedlingen och bör då direkt erbjudas en sådan plats. Programmen måste vara av hög kvalitet och starkt individuellt anpassade. Det betyder att både rättigheter och krav måste stärkas och att arbetslinjen för försäkrade arbetslösa bli ovillkorlig. Möjligheten att förlänga ersättningsperioden med 300 dagar riskerar att fördröja att förstärkt stöd sätts in.

- LO förordar att alla som har varit arbetslösa i 300 dagar ges rätt till heltidsaktiviteter som utvecklar eller vidmakthåller deras kompetens till dess att de kan få ett arbete. Aktiviteterna måste vara av en så hög kvalitet att de inte upplevs som kränkande av deltagarna.
- Under förutsättning att alla vars ersättningsperiod tar slut ges rätt att direkt få en plats i den nya jobb- och utvecklingsgarantin, att aktivitetsstödet motsvarar 80 procent av tidigare dagsförtjänst, att aktiviteterna inom denna garanti är av en sådan kvalitet att de utvecklar eller vidmakthåller deltagarnas kompetens och att de krav som ställs på att deltagarna aktivt söker och är beredda att ta ett lämpligt arbete är likvärdiga med dem som ställs på dem som uppbär arbetslöshetsersättning anser LO att möjligheten att förlänga ersättningsperioden kan avskaffas och att dagar med aktivitetsstöd kan jämföras med arbetslöshetsersättning vid bestämmande av ersättningsperioden.

Jobb- och utvecklingsgarantin får alltså inte innebära sänkt ersättning. De arbetslösa som aktivt söker arbete och deltar i erbjudna aktiviteter ska, enligt LO, inte få sin ersättning sänkt.

- LO anser inte att ersättningsperioden för föräldrar till barn under 18 år ska vara längre än för andra.

Arbetslöshetsförsäkringen är en del av arbetslinjen både genom att man för att få ersättning måste stå till arbetsmarknadens förfogande och genom att det blir än mer lönsamt att arbeta eftersom arbete berättigar till denna försäkring. Försäkringen är alltså en individuell rättighet knuten till arbetet och medlemskap i en a-kassa. Att dessutom knyta rättigheterna till familjesituationen bryter denna principiella koppling mellan arbete och rättigheter i försäkringen. Barnfamiljer får stöd till sin försörjning genom andra, generella och behovsprövade system såsom barnbidrag, bostadsbidrag och försörjningsstöd.

Arbetslöshet innebär stora sociala och ekonomiska svårigheter för barnfamiljer. Det bästa sättet att motverka barnfattigdom är att ge föräldrar möjlighet att försörja sig och sina barn genom arbete. Näringsdepartementet uppger att syftet med jobb- och utvecklingsgarantin är att så snabbt som möjligt få in deltagarna på arbetsmarknaden och att den bör bestå av individuellt utformade åtgärder. Sådana insatser bör erbjudas föräldrar lika snabbt som andra arbetslösa för att ge dem de bästa förutsättningarna att bryta sin arbetslöshet.

- LO anser att arbetslösa utan rätt till arbetslöshetsersättning ska kunna anvisas till en jobb- och utvecklingsgaranti efter lika lång tid som andra arbetslösa. Därför bör de anvisas dit efter 14 och inte 18 månader.

Rätten för en sökande att under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod begränsa sin sökradie tas bort.

- LO ser ingen anledning att ta bort rätten att begränsa sitt arbetssökande geografiskt eller yrkesmässigt i 100 dagar.

Näringsdepartementets förslag innebär t.ex. att man från och med den första dagen i arbetslöshet blir tvungen att söka jobb i hela landet.

Många arbetslösa hittar relativt snabbt ett nytt jobb utan något individuellt stöd från arbetsförmedlingen. Att lägga mer av arbetsför-

medlingens resurser på att ifrågasätta deras sökmetoder vore bortkastat. Om oenighet råder är det mycket möjligt att den som just har lämnat en arbetsplats eller en utbildning har bättre insikt i sina egna färdigheter och förutsättningar på arbetsmarknaden än vad arbetsförmedlingen har i dessa. Först när det har visat sig att någon har svårigheter att finna ett jobb är det motiverat för arbetsförmedlingen att ha detaljerade synpunkter på vilka jobb han eller hon söker.

Tid i arbetsmarknadspolitiskt program blir inte längre överhoppningsbar i ramtiden för arbetsvillkoret.

- LO anser att arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning även fortsättningsvis bör exkluderas ur ramtiden.

Förslaget att inkludera tid i arbetsmarknadspolitiska program (där man får aktivitetsstöd) i ramtiden för arbetslöshetsförsäkringens arbetsvillkor kan ge ökade incitament till aktivitet men också motverka att man förbättrar sin anställbarhet. För dem som erbjuds en plats i ett program minskar tiden för att uppfylla ett nytt arbetsvillkor jämfört med hur det är i dag. Det innebär att det uppstår incitament att under programtiden ta tillfälliga arbeten om det är möjligt. Därmed underhålls principen om att arbete ska gå före både program och passivt kontantstöd. Den principen är emellertid inte lika bra i alla lägen. Om man genom att slutföra programmet kan öka sin anställbarhet är det möjligt att den sammanlagda arbetslöshets-tiden kan bli kortare om man slutför det än om man lämnar det för att ta kortare tillfälliga arbeten. Sannolikheten för detta är störst när det gäller arbetsmarknadsutbildning där det kan vara viktigt att ta del av alla moment och få ett intyg på att utbildningen är slutförd. Detta gäller även den förberedande utbildningen.

Särskild beräkningsregel för sökande som på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret under pågående ersättningsperiod

- LO ställer sig bakom Näringsdepartementets förslag om en särskild beräkningsregel för sökande som på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen under pågående ersättningsperiod men anser att ersättningsgraden i arbetslöshetsförsäkringen ska vara 80 procent vid varje tidpunkt i ersättningsperioderna.

Om man under en pågående ersättningsperiod arbetar tillräckligt mycket kvalificerar man sig till en ny ersättningsperiod. Näringsde-

partementets förslag innebär att man, när arbetsvillkoret uppfylls under pågående ersättningsperiod, kan få 65 procent av tidigare dagpenninggrundande inkomst om det är mer än den nya dagpenningen. Denna regel får tillämpas för högst två ersättningsperioder som följer på en tidigare period. Bakgrunden till detta är att ett arbetsvillkor uppfyllt med 6 månaders arbete, som med de nya reglerna ska slås ut på 12 månader, riskerar att sänka dagpenningen för många arbetslösa och därmed ge incitament att inte ta tillfälliga arbeten.

Särskild beräkningsregel för sökande som uppfyller arbetsvillkoret i jobb- och utvecklingsgarantin

- LO ställer sig bakom Näringsdepartementets förslag om en särskild beräkningsregel för sökande som uppfyller arbetsvillkoret i jobb- och utvecklingsgarantin men anser att ersättningsgraden i arbetslöshetsförsäkringen ska vara 80 procent vid varje tidpunkt i ersättningsperioderna.

Förslaget innebär att den som uppfyller ett arbetsvillkor i jobb- och utvecklingsgarantin får dagpenning på samma nivå som aktivitetsstödet om det är högre än den nya dagpenningen och om man har uppfyllt arbetsvillkoret med arbete som minst motsvarar tidigare arbetsutbud.

Den som uppfyller ett arbetsvillkor bör enligt promemorian kunna lämna jobb- och utvecklingsgarantin.

- LO förutsätter att ingen, som uppfyller sina åtaganden, tvingas lämna jobb- och utvecklingsgarantin med ett mindre arbetsutbud än vid inträdet i den, likaså att ingen tvingas lämna garantin med en lägre dagpenning än det aktivitetsstöd han eller hon är berättigad till.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilket arbetsökande som krävs för att anses vara aktivt arbetsökande.

- LO anser att föreskrifter om vad som krävs av en arbetsökande för att han eller hon ska anses aktivt söka arbete skulle öka rättssäkerheten i tillämpningen av arbetslöshetsförsäkringens regelverk.

Att arbetslöshetsförsäkringens regelverk tillämpas rättvist är av stor betydelse för LO. Arbetslöshetsförsäkringen har betydelse för LO-

förbundens medlemmar både vid arbetslöshet och för att förhindra underbudskonkurrens om jobben.

- LO vill därför gärna bidra i arbetet med att utforma nämnda föreskrifter om vad som ska anses vara aktivt arbetssökande, t.ex. i en referensgrupp.

Näringsdepartementet överväger att föreslå att det på varje arbetsförmedling utses en ansvarig person för ärenden som rör efterlevnaden av villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning.

- LOs bedömning är att rättsäkerheten i tillämpningen arbetslöshetsförsäkringens regelverk kan öka om kunskapen om kontrolluppdraget ökar och samlas hos särskilt ansvariga på varje arbetsförmedling.

6. Avslutning

För medlemmarna i LOs förbund är en generös arbetsmarknadspolitik av central betydelse. Den är i många fall det enskilt viktigaste stödet för att dem som av olika skäl blivit arbetslösa ska kunna byta yrke eller ort för att återgå i arbete. Den är därutöver också av stor vikt för att svensk ekonomi ska kunna utveckla den goda omställningsförmåga som skapas av den svenska modellen. LO ser mot denna bakgrund med oro på att förslaget till en ny garanti som delas i denna remiss är mycket otydligt samt utan tydliga resurser.

LO anser att Näringsdepartementets förslag är så otydligt kring syftet och konkret innehåll i den nya jobb- och utvecklingsgarantin att LO inte kunna ta ställning till den. LO ser med oro på hanteringen av utformningen hittills av en sådan viktig garanti.

- LO förutsätter att ett mer genomarbetat förslag till garanti kommer att presenteras i god tid före den ekonomiska vårpropositionen 2007 och att LO ges möjlighet till ytterligare tillfällen till dialog kring detta.

Stockholm som ovan
LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE

Wanja Lundby-Wedin

Lena Westerlund